

Reactieformulier consultatieronde Beleidsregel 21 maart – 7 april 2024

Organisatie
LTO Nederland

Contactpersoon
Hans Haarsma

Emailadres / telefoonnummer
hhaarsma@lto.nl
(+31) 6 10 10 82 17

Opmerkingen per artikel

Artikel 1 (begripsbepalingen)

LTO stelt voor (zie vervolg) om de effecten voor landbouw (financieel-economisch voor individuele agrariërs, als ook als maatschappelijke functie in voedselvoorziening), maar ook sociaaleconomisch (effect op sociale cohesie en samenleving) mee te nemen. Hiervoor stelt LTO een *Landbouw Effect Rapportage* voor, om het effect voor de primaire functie voor landbouw te analyseren en in beeld te brengen alvorens besluitvorming in een volgend procesfase voor aanwijzing komt. Landbouw Effect Rapportage: een kwantitatieve en kwalitatieve analyse van de effecten op het agrarisch gebruik.

Artikel 2 (voorwaarden aanwijzing nationaal park)

In de tekst staat dat de aanwijzing slechts voor 50% hoeft te bestaan uit natuur (NNN/N2000). De conclusie is dat het overige dan (meestal) landbouwgrond is, waar dan de kwaliteitseisen die onder 2c genoemd voor gaan gelden. Bijvoorbeeld de kwaliteitseis van ecosystemen leidt dan tot vergaande beperkingen voor landbouw en de type landbouw die is toegestaan.

Alvorens een aanwijzing wordt gedaan is daarom een Landbouw Effect Rapportage nodig waar de financieel-economische en sociaaleconomische gevolgen voor de landbouw in samenhang met het omliggende gebied worden beoordeeld en geanalyseerd.

Aanwijzing van gronden die nu agrarisch zijn kan alleen wanneer agrarische grond ook agrarisch blijft en er een goede compensatie mogelijk is (bijvoorbeeld door langjarige (>15 jaar) geïndexeerde compensatie van verloren verdienvermogen ten opzichte van normale inkomsten uit bedrijfsvoering), wanneer de aanwijzing de resultante is van een deal binnen de gebiedsgerichte aanpak en deelname in principe vrijwillig is. De reden van dat agrarisch ook agrarisch moet blijven ligt gelegen in het feit dat nu al allerlei kostbare landbouwgrond 'opgeofferd' wordt (afgewaardeerd) tot natuurgrond, terwijl de claims van onder meer voedselvoorziening en leningen van banken aan agrariërs hier nog op liggen. In de komende kabinetsperiode bepleit LTO ook om werk te maken

van het beschermen van landbouwgronden. Het zijn géén witte vlekken die nog vrij invulbaar zijn. Het is productiegrond met economische betekenis! Alternatief is om alleen natuurgronden onderdeel te laten zijn van het nationaal park. In dat geval kan een LER achterwege blijven.

Artikel 3 (kwaliteitseis ecosystemen)

In art 3.1 wordt gesproken over het aantasten van de gronden door menselijk handelen. Wel: landbouwgrond is productiegrond en daar is menselijk handelen zichtbaar. Beperkingen die voortvloeien uit de aanwijzing van gronden aan een nationaal park dienen, voor wat betreft de financieel- en sociaaleconomische consequenties, volledig langjarig gecompenseerd te worden, dan wel dat er alternatieve grond geboden wordt waar de productie in gelijkwaardige mate kan worden voortgezet. Je kunt niet bijvoorbeeld zomaar aan de voorkant zeggen dat bepaalde typen landbouw niet meer zijn toegestaan of dat menselijk handelen met bijvoorbeeld landbouwmachines niet meer is toegestaan, zonder dat daar op basis van vrijwilligheid afspraken over gemaakt zijn in termen van rechten en plichten (rechten vertaald in financiële cq ruimtelijke en gebruikscompensatie).

Daarmee wordt deze beleidsregel een ruimtelijk instrument. De inzet van ruimtelijk instrumentarium hoort op lokaal of regionaal niveau thuis bij gemeenten of provincies.

Overigens, ook natuur in Nederland is aangelegd en door menselijk handelen gevormd. We hebben geen 'oernatuur' meer in Nederland, elk stukje is door mensen handen gemaakt en/of gewijzigd.

Artikel 4 (kwaliteitseis bijzonder natuurwetenschappelijk, educatief en recreatief belang)

Natuurlijk onderschrijven wij het belang zoals beschreven, maar niet iedere agrariër kan vanwege o.m. de eisen van de NVWA medewerking verlenen aan allerlei erfbetreders. Benadrukt moet worden dat toegang en nadere invulling alleen in de daarvoor opengestelde gebieden kan plaatsvinden.

Artikel 5 (kwaliteitseis grote schoonheid)

Artikel 6 (verzekeren wezenlijke kenmerken)

Aan de voorkant kan niet gezegd worden dat als een gebied wordt aangewezen, waar landbouw in vertegenwoordigd is met grond en productie dan aan de gestelde eisen van art. 6 wordt voldaan. Derhalve moet ook een Landbouweffectrapportage met analyse van de financieel-economische en sociaaleconomische gevolgen (LER) worden toegevoegd aan de eisen onder 6.2.

In het artikel is vermeld dat het omgevingsinstrumentarium gebruikt kan worden om wezenlijke kenmerken te verzekeren. De huidige formulering leidt er toe dat bevoegde gezagen dit artikel gaan "gebruiken" om

planologische beperkingen op te leggen. De formulering leent zich ook voor derden partijen om beperkingen juridisch af te dwingen.

Het begrip “wezenlijke kenmerken” moet in de beleidsregel helder getypeerd en voorafgaand aan de aanwijzing ingevuld worden en er moet duidelijk zijn dat, daar waar landbouw onderdeel vormt van het Nationaal Park, een bedrijfseconomische gezonde landbouw tot de wezenlijke kenmerken van het gebied behoort en in stand moet blijven.

Artikel 7 (bestaande parken)

In dit artikel staat herbegrenzing centraal. Dit is meestal uitbreiding van areaal met landbouwgrond.

De vraag is wie deze herbegrenzing moet gaan bewerkstelligen? De minister wijst aan, en GS levert gegevens aan.

Hoe is geborgd dat dit bottom-up en binnen de GGA gebeurt? Dit moet in dit artikel worden vastgelegd.

Overige

1. Wat mist in de beleidsregel is een nader invulling van de motie Lutz Jacobi / Van Veldhoven (eind 2014) om nationaal parken meer in samenhang te brengen tussen natuur, economie en samenleving. Er zijn geen kwaliteitseisen opgenomen mbt het ondernemersklimaat (belang landbouw ondernemer). LTO stelt voor om dit belang te borgen door middel van een LER, landbouw effect rapportage.
2. LTO wil waarschuwen voor een beleidspraktijk waarbij met name door art. 3.2 en 6.2 er een praktijk met planologische schaduwwerking ontstaat en waardoor Nationale Parken de status krijgen van ‘koninkrijkes-op-zich’. Dat komt tot uiting in onder meer landschapsvisies, gebiedsplannen en andere beschouwende documenten, die vervolgens als onderlegger gelden voor gemeentelijk of provinciaal omgevingsbeleid.
De Democratie van de gemeenteraad of Gedeputeerde Staten wordt hiermee omzeild en de landbouw wordt in een de documenten beschreven gebied geconfronteerd met beelden over nieuwe natuur, welke als gevolg hebben dat landbouw als functie wordt verdrongen. Het borgen van waarden (het bedrijven van ruimtelijke ordening) in een gebied is een verantwoordelijkheid van de gemeente en dus niet van een overlegorgaan of een ander bestuurlijk gremium dat aan het Nationaal Park is verbonden. Dit kan en mag niet het gevolg zijn van de beleidsregel.
3. In de beleidsregel zit een perverse prikkel verweven, die parken, die nog niet aan de spelregels voldoen, zal doen besluiten om alles in het werk te stellen dat voor 2030 alsnog op orde te krijgen. Er heerst ‘angst’ om niet aan de voorwaarden te voldoen. Dit geeft een belangrijke overlevingsdrang bij Nationale Parken, zeker als er een ambtelijke organisatie is opgetuigd.
4. Als uitvloeisel van de onder 3. genoemde overlevingsdrang ziet LTO dat de Nationale Parken hun ambities dwingend onder woorden gaan

brengen in landbouwgebied buiten de eigen begrenzing. Men gaat zich bemoeien met discussies over natuur, landschap en hoe daar al dan niet geboert kan of dient te worden. Dit is nu al gaande en moet stoppen! LTO geeft het advies om uit te gaan van het principe 'grens is grens'.

5. Je kunt in de beleidsregel lezen dat men er alles aan doet om het Nationaal Park Drentsche Aa erbij te houden. Dit park is een bijzonder Nationaal Park, omdat het nationaal beek en esdorpenlandschap is: het is een cultuurlandschap met landbouw als maker. Het is een gebied met landbouw, natuur, landschap, dorpen, recreatie etc. en aan de regels van een aangesloten gebied van meer dan 1000 ha kan niet worden voldaan en evenmin aan het 50% criterium. Dit Nationaal Park is er gekomen onder de afspraak dat landbouw (!!) als functie de drager is van het gebied. Behoud door ontwikkeling was het adagium. LTO ziet nu met de huidige beleidsregel aankomen dat alles op alles wordt gezet om met 'nieuwe natuur' wel aan de normen te voldoen. Nieuwe natuur met landbouw als kind van de rekening.

TOELICHTING

Algemeen

1. Strekking beleidsregel

Gesproken wordt over minimumeisen en dat de Minister altijd extra voorwaarden en eisen kan stellen.

LTO wil benadrukken dat het stellen van extra voorwaarden of eisen nooit los gezien kan worden van het primaire landbouwbelang in het gebied en dat er altijd, voordat deze van kracht wordt, gekeken moet worden of er financieel-economische, sociaaleconomische dan wel andere uitvoeringsconsequenties verbonden zijn aan de gestelde extra bepalingen.

2. Achtergrond en doel

In relatie tot IUCN wordt gesproken over het kenmerk van het nationaal park. Het beeld wat achterblijft is dat natuur de hoofddrager van het nationaal park is. Dit is onjuist. Nationaal Parken zijn geen natuurparken, terwijl natuur wel nationaal park kan zijn. In het licht van de motie Lutz Jacobi – Van Veldhoven (2014) benadrukken wij dat het een samenspel is van agrarische ondernemers, samenleving en natuur. Als de agrariër niet kan doen waar hij of zij goed in is, en allerlei beperkingen vanwege beelden van o.m IUCN krijgt opgelegd, dan klopt het verwachtingsmanagement niet en wordt de economische motor in het nationaal park aangetast.

In deze noemen wij ook het agrarisch natuurbeheer en ecosysteemdiensten in het nationaal park. Als de bekostiging niet gebaseerd is op marktconforme betalingen aan agrariërs (geen vergoedingen, maar loon naar werken), dan zijn de doelen van het park in het geding.

3.2 Omvang en status gebied

Vermeld is dat de natuurkern van een gebied moet bestaan uit NNN én N2000. Dit lijkt ons gezien art. 2b.1 onjuist. Het is en/of.

3.3.5 Het verzekerd zijn van de wezenlijke kenmerken

Gesproken wordt over een inventarisatie van op te lossen knelpunten voor het behoud en ontwikkeling van natuur- en landschapswaarden.

Hier ga je dus extra voorwaarden stellen aan het gebruik van agrarische gronden. Dit kan niet zonder onderbouwing vanuit een LER, is zonder duidelijke kaders en compensatie niet acceptabel.

3.4 Intrekken status

Mbt de eerste alinea: huidige parken kunnen dus wel onder dezelfde omstandigheden doorgaan, maar moeten wel aanpassen willen zij hun financiering behouden?